

VIJEĆE ZA FINANCIJSKU STABILNOST

HNB, Hanfa, MF, HAOD

IZVJEŠTAJ O RADU VIJEĆA ZA FINANCIJSKU STABILNOST U 2024. GODINI

UVODNE NAPOMENE

Vijeće za financijsku stabilnost (u nastavku teksta: Vijeće) u 2024. godini raspravljalo je o stanju i kretanjima u financijskom sektoru, pratilo je utjecaj povišenih geopolitičkih i trgovinskih napetosti na sistemske rizike za financijski sustav te je razmjenjivalo informacije i usklađivalo regulatorne aktivnosti institucija čiji su predstavnici članovi Vijeća. Vijeće je uz identifikaciju sistemskih rizika poticalo suradnju i razmjenu informacija između nadležnih tijela, razmatralo aktivnosti povezane s ispunjavanjem zahtjeva Europskog odbora za sistemske rizike (u nastavku teksta: ESRB) i obavljalo ostale zadatke određene Zakonom o Vijeću za financijsku stabilnost.

SASTAV VIJEĆA ZA FINANCIJSKU STABILNOST

Vijeće se sastoji od deset članova: predstavnika Hrvatske narodne banke (u nastavku teksta: HNB), Hrvatske agencije za nadzor financijskih usluga (u nastavku teksta: Hanfa), Ministarstva financija Republike Hrvatske (u nastavku teksta: Ministarstvo financija) i Hrvatske agencije za osiguranje depozita (u nastavku teksta: HAOD).

Predsjednik i član Vijeća po položaju jest guverner HNB-a Boris Vujčić. Ostali predstavnici HNB-a imenovani Odlukom Savjeta HNB-a iz prosinca 2023. jesu: Sandra Švaljek, zamjenica guvernera, Tomislav Ćorić, viceguverner i Vedran Šošić, glavni ekonomist HNB-a.

Predstavnici su Hanfe predsjednik Upravnog vijeća Ante Žigman, po svojem položaju i Tomislav Ridzak, član Upravnog vijeća Hanfe.

Predstavnici su Ministarstva financija ministar Marko Primorac i ravnatelj Uprave za upravljanje javnim dugom Hrvoje Radovanić.

HAOD predstavljaju direktorica Marija Hrebac i voditeljica odjela sanacije institucija Branka Križanić.

RAD VIJEĆA ZA FINACIJSKU STABILNOST

U 2024. godini Vijeće se sastalo dva puta, 17. lipnja i 29. studenoga, a najviše je raspravljalo o rizicima povezanim s kretanjima u međunarodnom okružju, poglavito rizicima koji se odnose na potencijalnu eskalaciju geopolitičkih napetosti i rastući trgovinski protekcionizam.

Snažna ekspanzija domaćega gospodarstva povoljno djeluje na otpornost domaćega financijskog sustava, no neizvjesnosti u makroekonomskom, geopolitičkom i financijskom okružju zadržavaju ukupnu izloženost sistemskim rizicima na umjereno povišenoj razini. U sektoru financijskih usluga naglašeni su ciklički rizici, uglavnom povezani s relativno visokim tržišnim vrednovanjima u okolnostima niske premije za rizik, što povećava vjerojatnost nastanka iznenadnih i snažnih cjenovnih korekcija na financijskim tržištima. Rizici povezani sa snažnim rastom kredita kućanstvima, posebice u segmentu potrošačkih kredita, ali i tržištem nekretnina također su ostali povišeni, a sve dulja ročnost stambenih kredita i rastući omjer otplata duga prema dohocima, povećavaju ranjivost potrošača na eventualno nastupanje nepovoljnih financijskih okolnosti. Kako bi ublažio nakupljanje rizika za financijsku stabilnost i ojačao financijsku otpornost kućanstava, HNB je najavio uvođenje novih makrobonitetnih mjera u obliku ograničenja kriterija kreditiranja potrošača. Otpornost bankovnog sustava na moguće šokove i dalje podupiru visoka razina likvidnosti i kapitala, čemu pridonosi i makrobonitetna politika HNB-a. Održavanjem zaštitnih slojeva kapitala na visokoj razini jača se sposobnost sustava da nastavi financirati gospodarstvo i u slučaju pogoršanja makroekonomskih i financijskih uvjeta. U danom okružju, uzimajući u obzir i očekivano ograničavanje kriterija kreditiranja, kapitalni zahtjevi za kreditne institucije ocijenjeni su razmjernima rizicima, a samo Vijeće nije uputilo dodatna upozorenja ni preporuke glede primjene kapitalnih mjera makrobonitetne politike.

Vijeće je objavilo dva priopćenja, u kojima je informiralo javnost o održanim sjednicama, najvažnijim temama i zaključcima provedenih rasprava kao i Izvještaj o radu Vijeća u 2023. godini.

OPĆA OCJENA FINACIJSKE STABILNOSTI U 2024. GODINI

Poboljšanje makroekonomskih uvjeta u domaćem gospodarstvu koje se ponajviše ogleda u snažnoj gospodarskoj aktivnosti, niskoj stopi nezaposlenosti, rastu realnog dohotka i nastavku smanjenja omjera javnog duga i BDP-a djelovalo je na ublažavanje sistemskih rizika tijekom 2024. Naime, u okružju porasta globalne neizvjesnosti i slabih performansi glavnih trgovinskih partnera, gospodarska je aktivnost u Republici Hrvatskoj nastavila rasti, uz godišnju stopu rasta koja je bila pri vrhu među zemljama članicama. Najvažniji izvori rizika za financijsku stabilnost bili su povezani s kretanjima u međunarodnom okružju, a odnose se na potencijalnu eskalaciju geopolitičkih napetosti i rastuću geoekonomsku fragmentaciju. Neizvjesnost glede buduće gospodarske i trgovinske politike SAD-a dodatno se povećala, nakon predsjedničkih izbora održanih u studenome 2024. Ocijenjeno je da bi rastuće geopolitičke napetosti mogle generirati šokove u globalnom gospodarstvu i financijskom sustavu, s negativnim implikacijama i za domaće makrofinancijsko okružje. U takvim okolnostima ukupna izloženost sustava sistemskim rizicima zadržala se na umjereno povišenoj razini.

Snažno kreditiranje kućanstava nastavilo se u uvjetima rasta dohotka i robusne domaće potražnje, poglavito u segmentu gotovinskih nenamjenskih kredita, dok su se stambeni krediti nastavili stabilno povećavati po povišenim stopama. Pritom se broj isplata stambenih kredita smanjio u odnosu na 2023., a prosječan je iznos porastao i prati rast cijena stambenih nekretnina. Krediti poduzećima rasli su relativno snažno, a najveći su doprinos rastu dali krediti poduzećima koja posluju u građevinarstvu, poslovanju nekretninama i trgovini. Kamatne stope na nove kredite kućanstvima stabilizirale su se na višim razinama odnosno blago ispod 4% za stambene i oko 6% za gotovinske kredite. Istodobno su se kamatne stope na kredite poduzećima, koje su osjetljivije na promjene ključnih kamatnih stopa ESB-a, prateći popuštanje monetarne politike, počele smanjivati. Na tržištu stambenih nekretnina cijene su nastavile snažno rasti, uz niži broj kupoprodajnih transakcija, a ciklički rizici povezani s tim tržištem ostali su povišeni. Rast cijena stambenih nekretnina u Hrvatskoj u 2024. bio je jedan od najviših među zemljama EU-a.

Rizike povezane sa snažnim kreditiranjem kućanstava naglašavaju relativno blagi kriteriji odobravanja kredita. Oko 30% dužnika uzima gotovinske kredite s omjerom otplata duga i dohotka (DSTI) većim od 40%, koji su posebno visoki za dužnike s kreditima s dospeljećem tik ispod pet godina. To upućuje na zaključak da je Preporuka HNB-a iz 2018. godine, kojom se bankama preporučuje izjednačavanje kriterija odobravanja gotovinskih kredita s dospeljećem iznad pet godina s kriterijima za stambene kredite, djelovala na smanjenje rizičnosti tih kredita. Uz rast kamatnih stopa, poraslo je prosječno dospeljeće stambenih kredita kao i udio stambenih kredita s DSTI-jem većim od 40% koji su u 2024. činili više od polovine novih kredita.

Iako je nominalna vrijednost neprihodonosnih kredita blago porasla, udio neprihodonosnih kredita stabilizirao se na izrazito niskoj razini budući da su istodobno porasli i krediti. Podržana snažnom kreditnom aktivnosti i povišenom razinom kamatnih stopa, profitabilnost banaka ostala je visoka, uz povrat na prosječnu imovinu od 1,9% i povrat na kapital od 16,4%. Unatoč tome, ukupna stopa kapitala blago se smanjila, čemu su pridonijeli isplate dividenda i porast rizikom ponderirane imovine. Međutim, viškovi kapitala i dalje su znatni, čak i nakon ispunjavanja MREL zahtjeva. Visoka kapitaliziranost i likvidnost bankarskog sektora povoljno djeluju na njegovu otpornost na moguće šokove, što je potvrđeno i rezultatima testiranja otpornosti na stres koje je proveo HNB.

Izloženost domaćeg sektora financijskih usluga sistemskim rizicima blago se smanjila u 2024., no ostaje umjereno povišena, pri čemu su ključni sistemski rizici i dalje kamatni i tržišni rizici. Strukturne ranjivosti sektora, poput koncentracije ulaganja i niske aktivnosti domaćeg tržišta kapitala, osjetno su poboljšane tijekom godine, ali i dalje mogu dodatno naglasiti posljedice potencijalnoga sistemskog šoka u slučaju rasta globalno potisnute premije za rizik.

Financijska su tržišta u 2024. uglavnom rasla unatoč kratkotrajnim skokovima kolebljivosti i jačanju geopolitičkih napetosti, a snažan rast zabilježen je i na domaćem tržištu. Pritom je CROBEX porastao za 25,9% u 2024., a u listopadu 2024. premašio je razinu od 3000 bodova prvi put od 2008. godine. Rast vrijednosti zabilježio je i obveznički indeks CROBIS koji je porastao za 4%. Središnje su banke sredinom 2024. ublažile monetarni stav snižavanjem kamatnih stopa, posebice u drugom polugodištu. Kao posljedica toga, prinosi državnih obveznica zemalja EU-a zadržali su se na razini iz 2023., unatoč rastućoj ekonomskoj i političkoj nestabilnosti.

Spomenuti snažan rast cijena financijske imovine pozitivno se odrazio na poslovanje sektora financijskih usluga, posebno mirovinskih fondova, koji su ponovno ostvarili rast vrijednosti udjela u svim kategorijama. Obvezni mirovinski fondovi kategorije A ostvarili su godišnji prinos od 13,3%, dok su kategorije B i C zabilježile prinose od 9,7% i 3,6% u 2024. Rastuće uplate i povoljna tržišna kretanja povećali su neto imovinu mirovinskih fondova za 14,8% dosegnuvši 23,2 mlrd. EUR (27,2% BDP-a) krajem 2024.

Neto imovina UCITS fondova također je porasla (41% u 2024.) i dosegla 3,2 mlrd. EUR krajem prosinca, što je najviše od početka 2008. Najveći doprinos rastu dali su neto priljevi u novčane fondove, čija je imovina na kraju 2024. iznosila nešto više od petine ukupne imovine UCITS fondova. Rast ponude novčanih fondova na domaćem tržištu pratilo je povećano zanimanje ulagača, potaknuto povećanjem prinosa kratkoročnih instrumenata, koji su im pružili stabilan instrument za upravljanje kratkoročnom likvidnosti u neizvjesnim ekonomskim uvjetima. Premda domaće fizičke osobe prevladavaju u strukturi ulagatelja novčanih fondova (i čine 74,7%), i inozemni investitori pokazali su zanimanje za ovu vrstu fondova te je na kraju 2024. njihov udio iznosio 12,3%. Rast važnosti novčanih fondova, čija je cjelokupna imovina uložena u visokolikvidne instrumente poput depozita banaka, instrumenta tržišta novca i kratkoročne dužničke vrijednosne papire, utjecao je i na osjetno poboljšanje ukupne likvidnosti UCITS fondova u 2024. Sve kategorije UCIST fondova ostvarile su pozitivne prinose u 2024., pri čemu su dionički fondovi zabilježili najveći rast (17,6%), dok su mješoviti i obveznički fondovi ostvarili relativno skromnije prinose od 8,0%, i 2,5%.

Inflacijski pritisci utjecali su na rast troškova poslovanja društava za osiguranje i likvidiranih šteta (od 8,2%), a porasla je i naplaćena premija osiguranja (9,9%). Pritom su se kapitalni amortizeri zadržali na stabilnim razinama te je agregatni SCR omjer krajem rujna iznosio 216,9%, znatno iznad regulatornog minimuma. Kapitalne pozicije društava iz donjeg dijela distribucije poboljšale su se u proteklih nekoliko godina, čime se dodatno povećala otpornost sektora osiguranja u cjelini.

Nastavio se i rast potražnje za leasing uslugama te je u 2024. vrijednost novih ugovora porasla za 13,%, a njihov broj za 9,0% u odnosu na prethodnu godinu. Snažan priljev novih ugovora i vrlo niski pokazatelji kreditnog rizika nadomjestili su povećanje troška financiranja, čime je profitabilnost imovine leasing društava u 2024. ostala relativno nepromijenjena na 1,7%.

MJERE MAKROBONITETNE POLITIKE U 2024. GODINI

a) *Makrobonitetne aktivnosti HNB-a*

HNB je tijekom 2024. nastavio provoditi redovito preispitivanje zaštitnih slojeva kapitala. Redovitim preispitivanjem potvrđen je status sedam ostalih sistemski važnih kreditnih institucija, a visina stope zaštitnog sloja kapitala koju će ove kreditne institucije biti dužne održavati u 2025. ostala je nepromijenjena u rasponu od 0,25% do 2,5%. Primjerenom za očuvanje otpornosti domaćega bankarskog sektora u odnosu na strukturne sistemske rizike ocijenjena je i visina stope zaštitnog sloja kapitala za strukturni sistemski rizik od 1,5%. U odnosu na cikličke sistemske rizike, ocijenjeno je da se financijski ciklus i dalje nalazi u kasnoj fazi ekspanzije uz povišene cikličke ranjivosti te je stopa protucikličkog sloja, čije je povećanje na 1,5% stupilo na snagu u lipnju 2024., ocijenjena primjerenom potrebi očuvanja otpornosti bankovnog sustava na moguću materijalizaciju sistemskih rizika. No, naglašeno je da bi daljnje produbljivanje cikličkih ranjivosti u povoljnom makrofinancijskom okružju moglo zahtijevati dodatno povećanje ove stope, uzimajući u obzir i druge instrumente makrobonitetne politike kako bi se postigla optimalna kombinacija mjera u odnosu na sistemske rizike za stabilnost financijskog sustava.

Zbog nastavka rasta rizika povezanih sa snažnim rastom kreditiranja kućanstava, HNB je ocijenio da je uz postojeće mjere makrobonitetne politike temeljene na kapitalnim zahtjevima, s ciljem očuvanja financijske stabilnosti, potrebno komplementarno djelovati i mjerama usmjerenima na korisnike kredita. Tako je HNB krajem godine započeo pripremu za uvođenje ograničenja kreditiranja potrošača, kako bi se ublažilo nakupljanje rizika za financijsku stabilnost povezanih s pojačanim kreditiranjem kućanstava i ojačala njihova financijska otpornost u mogućim nepovoljnim makroekonomskim scenarijima.

U svjetlu izmjene Uredbe o kapitalnim zahtjevima (tzv. CRR3) HNB je krajem 2024. prilagodio primjenu postojećih nacionalnih diskrecija glede izračuna rizičnosti izloženosti koje su osigurane nekretninama. Naime, stupanjem na snagu izmijenjene Uredbe o kapitalnim zahtjevima s početkom 2025. bitno se mijenjaju odredbe u odnosu na izloženosti osigurane nekretninama pri standardiziranom pristupu za izračun kapitalnog zahtjeva za kreditni rizik. Spomenute izmjene uključuju i granularniji pristup mjerenju rizika, čime se nastoji postići prikladnija ocjena rizičnosti za izloženosti osigurane nekretninama. Uzmu li se u obzir rezultati studije učinka primjene nove regulative, provedene krajem 2024., HNB je zadržao strožu definiciju stambene nekretnine za primjenu povlaštenog pondera rizika (35% do 31. 12. 2024., odnosno 20% od 1. 1. 2025.) na izloženosti osigurane stambenim nekretninama, koja sada podrazumijeva da korisnik kredita nema više od dvije nekretnine i da nekretnina kojom se osigurava izloženost nije kuća za odmor. Za izloženosti osigurane poslovnim nekretninama prestala je vrijediti propisana nacionalna diskrecija u obliku obvezne primjene višeg pondera rizika (100%) i od siječnja 2025. na ove se izloženosti primjenjuju ponderi rizika u skladu s CRR3 (u rasponu od 60% do 110%). Odluka je motivirana granularnijim pristupom mjerenju kreditnog rizika za ove izloženosti, omogućenim u CRR3, za koji rezultati studije učinka upućuju da ne bi trebao dovesti do pada kapitalnih zahtjeva za te izloženosti.

HNB je proveo i godišnju analizu važnosti trećih zemalja za bankovni sustav Republike Hrvatske. Kao materijalno važne treće zemlje za bankovni sustav Republike Hrvatske, zbog izloženosti koje

domaće banke imaju prema tim zemljama, kao i ranijih godina utvrđene su Bosna i Hercegovina te Crna Gora. Analizom je utvrđeno kako u tim zemljama postoje naznake akumulacije cikličkih sistemskih rizika, ponajviše u obliku snažnog rasta bankovnog kreditiranja privatnoga nefinancijskog sektora i rasta cijena nekretnina, međutim te su rizike pravodobno prepoznali regulatori, koji su već poduzeli primjerene makrobonitetne mjere. U skladu s navedenim ocijenjeno je da nema potrebe za poduzimanjem dodatnih regulatornih mjera za hrvatske banke izložene tim tržištima.

b) *Makrobonitetne aktivnosti Hanfe*

Hanfa je tijekom 2024. nastavila redovito analizirati sistemske rizike i javno ih objavljivati u svojim redovnim publikacijama. Krajem godine provedena je redovna procjena sistemski važnih institucija u sektoru financijskih usluga, i to u segmentu društava za osiguranje, društava za leasing, društava za upravljanje investicijskim fondovima i investicijskih društava. Procjena se temelji na metodologiji koja uključuje kriterije veličine, međusobne povezanosti, zamjenjivosti i složenosti institucija, s ciljem prepoznavanja potencijalnih kanala transmisije sistemskog rizika. Rezultati provedene procjene uvelike su bili usklađeni s ocjenama iz prethodnih godina i korespondiraju s procjenama nadzornih timova, koji ih integriraju u planiranje nadzornih aktivnosti temeljenih na procjeni rizika.

U skladu s člankom 25. Direktive 2011/61/EU i Smjernicama o članku 25. Direktive 2011/61/EU Hanfa je u 2024. analizirala i rizike povezane s potencijalnim prekomjernim korištenjem financijske poluge alternativnih investicijskih fondova. Analizom podataka za kraj 2023. utvrđeno je kako u Hrvatskoj nije postojao nijedan fond (ili grupa fondova) čije korištenje financijske poluge pridonosi povećanju sistemskog rizika u financijskom sustavu, rizika poremećaja na tržištu ili rizika za dugoročni gospodarski rast i nisu uvedena ograničenja razine financijske poluge.

c) *Usklađivanje s preporukama i smjernicama ESRB-a*

Tijekom 2024. provedena je redovita godišnja analiza inozemnih izloženosti hrvatskoga bankarskog sektora u odnosu na sve zemlje članice EU-a čije nacionalne makrobonitetne mjere, preporučene za uzajamno priznavanje ranijih godina, HNB nije uzajamno priznao. Kako su rezultati pokazali da su navedene izloženosti za sve prethodno uzajamno nepriznate mjere ostale i dalje vrlo niske i ispod preporučenih pragova značajnosti, ocijenjeno je da nema potrebe za propisivanjem primjene nijedne od navedenih mjera u Hrvatskoj. Osim toga, HNB je tijekom 2024. donio i nove odluke o nepriznavanju uzajamne primjene makrobonitetnih mjera koje su donijela imenovana tijela Portugala, Danske i Italije, a čiju je uzajamnu primjenu krajem 2023. i tijekom 2024. preporučio ESRB, također jer izloženosti domaćih kreditnih institucija ne prelaze propisane pragove značajnosti.

ESRB redovito provodi procjene usklađenosti zemalja članica s preporukama ESRB-a, pa je tijekom 2024. Republika Hrvatska ocijenjena kao potpuno usklađena s Preporukom o procjeni prekograničnih učinaka mjera makrobonitetne politike i o dobrovoljnoj uzajamnosti za mjere makrobonitetne politike (ESRB/2015/2), Preporukom o identifikaciji pravnih osoba

(ESRB/2020/12) te Preporukom o smjernicama za utvrđivanje stopa protucikličkoga zaštitnog sloja (ESRB/2014/1).

PREDSJEDNIK VIJEĆA
ZA FINANCIJSKU STABILNOST
GUVERNER
HRVATSKE NARODNE BANKE

Boris Vujčić

Ur. broj: 027-05-11/09-05-25/BV

Zagreb, 9. svibnja 2025.

Dodaci Izvještaju:

Tablica 1. Pregled makrobonitetnih mjera po zemljama članicama EGP-a

	AT	BE	BG	CY	CZ	DE	DK	EE	ES	FI	FR	GR	HR	HU	IE	IS	IT	LT	LU	LI	LV	MT	NL	NO	PL	PT	RO	SE	SI	SK	
Zaštitni sloj kapitala i likvidnosti																															
ZS (ok)	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	
ZS (pck) u primjeni (%)	0	1,0	2,0	1,0	1,25	0,75	2,5	1,5	0	0	1,0	0	1,5	0,5	1,5	2,5	0	1,0	0,5	0	0,5	0	2,0	2,5	0	0	1,0	2,0	0,5	1,5	
ZS (pck) u najavi (%)				1,5					0,5			0,25		1,0							1,0					0,75			1,0		
ZS (gsv)						x			x		x												x								
ZS (osv)	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	
ZS (ssr)	x		x		x		x			x			x	x		x							x	x			x	x			
Sektorski ZS (ssr)		x				x	x				x						x	x		x		x				x			x		
Omjeri likvidnosti														x										x	x			x			
Limiti za prudencijalne omjere																															
DSTI	x		x	x				x		x	x	x		x		x		x			x	x			x	x	x		x	x	
DTV/LTI							x								x						x			x						x	
LTD																													x		
LTV	x	x	x	x	x		x	x		x		x		x	x	x		x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	
Amortizacija kredita					x															x				x				x		x	
Dospijeće kredita	x		x		x			x		x	x							x			x	x	x		x	x	x		x	x	
Ostale mjere																															
Stup 2		x		x																									x		
Ponderi rizika								x					x						x	x		x	x	x	x		x	x	x		
LGD																								x							
Testiranje osjetljivosti/otpornosti na stres			x	x	x					x					x									x		x					
Ostalo	x		x				x						x		x							x			x		x	x		x	

Napomena: Navedene su mjere koje su u skladu s europskom regulativom, odnosno Uredbom (EU) br. 575/2013 o bonitetnim zahtjevima za kreditne institucije i investicijska društva (CRR) te Direktivom 2013/36/EU o pristupanju djelatnosti kreditnih institucija i bonitetnom nadzoru nad kreditnim institucijama i investicijskim društvima (CRD V). Popis kratica s objašnjenjima nalazi se na kraju publikacije.

Izvori: ESRB; HNB; notifikacije središnjih banaka i mrežne stranice središnjih banaka zaključno s danom 10. siječnja 2025.

Za detaljnije podatke vidi: https://www.esrb.europa.eu/national_policy/html/index.en.html i <https://www.esrb.europa.eu/home/coronavirus/html/index.en.html>.

Tablica 2. Provedba makrobonitetne politike i pregled makrobonitetnih mjera u Hrvatskoj

Mjera	Primarni cilj	Godina uvođenja	Opis	Temelj za standardne mjere u pravu Unije	Datum aktivacije	Učestalost revizije
Makrobonitetne mjere koje je provodio HNB prije uvođenja CRD-a IV						
Prije uvođenja CRD-a IV HNB se koristio različitim mjerama makroprudencijalne prirode od kojih su najvažnije navedene i opisane u: a) Galac, T. i Kraft, E. (2011.): http://elibrary.worldbank.org/doi/pdf/10.1596/1813-9450-5772 b) Vujčić, B. i Dumičić, M. (2016.): https://www.bis.org/publ/bppdf/bispap86l.pdf						
Makrobonitetne mjere predviđene CRD-om i CRR-om koje provodi tijelo nadležno za provedbu makrobonitetne politike						
ZS (ok)	Rast kredita i zaduženosti u skladu s Preporukom ESRB/2013/1	2014.	Rano uvođenje: na razini od 2,5%	CRD, čl. 160. (6.)	1. 1. 2014.	Diskrecijska odluka
		2015.	Mala i srednja investicijska društva izuzeta iz obveze održavanja zaštitnog sloja za očuvanje kapitala	CRD, čl. 129. (2.)	17. 7. 2015.	Diskrecijska odluka
ZS (pck)	Rast kredita i zaduženosti u skladu s Preporukom ESRB/2013/1 i provedbom Preporuke ESRB/2014/1	2015.	Stopa ZS (pck) 1,5% od 30. 6. 2024.	CRD, čl. 136.	1. 1. 2016.	Tromjesečno
		2015.	Mala i srednja investicijska društva izuzeta iz obveze održavanja protucikličkoga zaštitnog sloja kapitala	CRD, čl. 130. (2.)	17. 7. 2015.	Diskrecijska odluka
ZS (osv)	Ograničiti sistemski učinak neusklađenih poticaja radi smanjenja moralnog hazarda u skladu s Preporukom ESRB/2013/1	2015.	Krajem 2024. preispitivanjem je utvrđeno sedam OSV KI s odgovarajućim stopama OSV zaštitnog sloja kapitala: 2,5% za Zagrebačka banka d.d., Zagreb 2,0% za Privredna banka Zagreb d.d. i Erste&Steiermärkische Bank d.d., Rijeka 1,5% za Raiffeisenbank Austria d.d., Zagreb i OTP banka Hrvatska d.d., Split 1,0% za Hrvatska poštanska banka d.d., Zagreb 0,25% za Addiko Bank d.d., Zagreb.	CRD, čl. 131.	1. 2. 2016.	Jednom godišnje
ZS (ssr)	Rast kredita i zaduženosti u skladu s Preporukom ESRB/2013/1	2014.	Dvije stope ZS (ssr) (1,5% i 3%) primijenjene su na dvije podgrupe banaka (tržišni udio < 5%, tržišni udio ≥ 5%). Primijenjeno na sve izloženosti.	CRD, čl. 133.	19. 5. 2014.	Jednom godišnje
		2017.	Visina dviju stopa ZS (ssr) (1,5% i 3%) i primjena na sve izloženosti ostaju nepromijenjene. Odlukom (NN, br. 78/2017.) izmijenjen je način utvrđivanja dviju podgrupa na koje se ZS (ssr) primjenjuje. Podgrupe se utvrđuju izračunom pokazatelja prosječnoga trogodišnjeg udjela imovine kreditne institucije ili grupe kreditnih institucija u ukupnoj imovini nacionalnoga financijskog sektora (pokazatelj < 5%, pokazatelj ≥ 5%). Preispitivanjem u 2019. utvrđeno je da visina stopa za dvije podgrupe ostaje nepromijenjena.	CRD, čl. 133.	17. 8. 2017.	Najmanje jednom u dvije godine
		2020.	Odlukom (NN, br. 144/2020.) određena je jedinstvena stopa ZS (ssr) u visini od 1,5% ukupnog iznosa izloženosti. Od kraja 2020. godine sve kreditne institucije sa sjedištem u RH dužne su održavati stopu ovoga zaštitnog sloja u visini od 1,5%	CRD V, čl. 133.	29. 12. 2020.	Najmanje jednom u dvije godine

Ponderi rizika za izloženosti osigurane hipotekom na stambenim nekretninama	Rast kredita i zaduženosti u skladu s Preporukom ESRB/2013/1	2014.	Strože definiranje stambenih nekretnina za primjenu povlaštenih pondera rizika (npr. vlasnik ne može imati više od dvije stambene nekretnine, izuzimaju se kuće za odmor, potreba uvođenja kategorije stambenih objekata u kojima stanuju vlasnici ili najmoprimci)	CRR, čl. 124., 125.	1. 1. 2014.	Diskrecijska odluka
		2024.	U skladu s izmjenama Uredbe o kapitalnim zahtjevima (tzv. CRR3) prilagođeni su kriteriji za primjenu povlaštenog pondera rizika na izloženosti osigurane stambenim nekretninama. Stroža definicija stambene nekretnine za primjenu povlaštenog pondera rizika sada podrazumijeva da korisnik kredita nema više od dvije nekretnine i da nekretnina kojom se osigurava izloženost nije kuća za odmor.	CRR, čl. 124., 125.	1. 1. 2025.	Diskrecijska odluka
Ponderi rizika za izloženosti osigurane hipotekom na poslovnim nekretninama	Smanjenje i sprječavanje pretjerane ročne neusklađenosti i tržišne nelikvidnosti u skladu s Preporukom ESRB/2013/1	2014.	HNB je izdao preporuku bankama (pravno neobvezujuća mjera) o izbjegavanju uporabe pondera rizika od 50% za izloženosti osigurane poslovnim nekretninama u uvjetima niske tržišne likvidnosti.	CRR, čl. 124., 126.	1. 1. 2014.	Diskrecijska odluka
		2016.	Odluka o višim ponderima rizika za izloženosti osigurane hipotekom na poslovnim nekretninama; ponder rizika 100% (zamjenjuje preporuku HNB-a iz 2014., odnosno efektivno je povećan s 50%)	CRR, čl. 124., 126.	1. 7. 2016.	Diskrecijska odluka
		2024.	U svjetlu izmjena Uredbe o kapitalnim zahtjevima (tzv. CRR3) ukinuta je propisana nacionalna diskrecija u obliku obvezne primjene višeg pondera rizika (100%) na izloženosti osigurane hipotekom na poslovnim nekretninama.	CRR, čl. 124., 126.	1. 1. 2025.	Diskrecijska odluka

Napomena: Popis kratica s objašnjenjima nalazi se na kraju publikacije.

Izvor: HNB

Popis kratica u dodacima izvještaju

CHF	švicarski franak
CRD	Direktiva 2013/36/EU o pristupanju djelatnosti kreditnih institucija i bonitetnom Nadzoru nad kreditnim institucijama i investicijskim društvima
CRR	Uredba (EU) br. 575/2013 o bonitetnim zahtjevima za kreditne institucije i investicijska društva
čl.	članak
d.d.	dioničko društvo
DSTI	pokrivenost otplata duga prihodima (engl. <i>debt-service-to-income ratio</i>)
ESRB	Europski odbor za sistemske rizike
EU	Europska unija
HNB	Hrvatska narodna banka
HRK	kuna
LGT	ponderi rizika i gubitak zbog nastanka statusa neispunjavanja obveza (engl. <i>loss-given-default</i>)
LTD	pokrivenost kredita depozitima (engl. <i>loan-to deposit-ratio</i>)
LTi	pokrivenost kredita prihodima (engl. <i>loan-to income-ratio</i>)
LTV	pokrivenost kredita vrijednošću kolaterala (engl. <i>loan-to value-ratio</i>)
MREL	minimalni zahtjev za regulatorni kapital i prihvatljive obveze
ZS (gsv)	zaštitni sloj za globalne sistemske važne institucije (engl. <i>global systemically important institution buffer</i>)
ZS (ok)	zaštitni sloj za očuvanje kapitala (engl. <i>capital conservation buffer</i>)
ZS (osv)	zaštitni sloj za ostale sistemske važne institucije (engl. <i>other systemically important institutions buffer</i>)
ZS (pck)	protuciklički zaštitni sloj (engl. <i>countercyclical capital buffer</i>)
ZS (ssr)	zaštitni sloj za strukturni sistemski rizik (engl. <i>structural systemic risk buffer</i>)

Dvoslovne oznake za zemlje

AT	Austrija	IT	Italija
BE	Belgija	LT	Litva
BG	Bugarska	LV	Letonija
CY	Cipar	LU	Luksemburg
CZ	Češka	MT	Malta
DE	Njemačka	NL	Nizozemska
DK	Danska	NO	Norveška
EE	Estonija	PL	Poljska
ES	Španjolska	PT	Portugal
FR	Francuska	RO	Rumunjska
GR	Grčka	SE	Švedska
HR	Hrvatska	SI	Slovenija
HU	Mađarska	SK	Slovačka
IE	Irska	UK	Ujedinjena Kraljevina
IS	Island		